

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการใช้หนังสือประกอบการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยและ
ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครูที่สอนชั้นอนุบาลในการใช้หนังสือประกอบการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้หนังสือประกอบ
การจัดประสบการณ์ประจำวัน การจัดการกรณีพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ และ
การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากรที่ศึกษาคั้งนี้ เป็น ครูอนุบาลที่อยู่โรงเรียนในเขตกรุงเทพ
มหานคร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กรมการศาสนา กรมการฝึกหัดครู สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และหน่วยงานในทบวง
มหาวิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1241 โรงเรียน

1.2 ตัวอย่างประชากร เป็นครูอนุบาลที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
(Multi - Stage Random Sampling) ดังนี้

1.2.1 สํารวจจํานวนโรงเรียนในแต่ละสังกัดเพื่อกําหนดจํานวนโรงเรียนที่จะเป็นตัวแทนของสังกัด โดยสุ่มโรงเรียนแต่ละสังกัดมาร้อยละ 25 ยกเว้นสังกัดใดที่มีจํานวนโรงเรียนไม่เกิน 10 โรงเรียนใช้เป็นสถานที่ในการเก็บข้อมูลทั้งหมด คิดเป็นโรงเรียนที่สุ่มได้ทั้งสิ้น 313 โรงเรียน

1.2.2 กําหนดตัวอย่างประชากรสําหรับการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกครูอำนวยการโรงเรียนละ 1 คน ด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยย้ําให้ผู้บริหารเป็นผู้เลือก เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะตอบข้อมูล งานวิจัยฉบับนี้ ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน

1.2.3 กําหนดตัวอย่างประชากรสําหรับการสังเกตและสัมภาษณ์จากโรงเรียน 1,241 โรงเรียนโดยย้ําใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายดังนี้

สุ่มโรงเรียนแยกตามสังกัดและเพื่อให้ได้สัดส่วนของจํานวนโรงเรียนแต่ละสังกัดจึงใช้เกณฑ์ดังนี้

ก. สังกัดที่มีโรงเรียนจัดการศึกษาระดับอนุบาล จํานวน 1 - 50 โรงเรียน สุ่มมา 1 โรงเรียน

ข. สังกัดที่มีโรงเรียนจัดการศึกษาระดับอนุบาล จํานวน 51 - 100 โรงเรียน สุ่มมา 2 โรงเรียน

ค. สังกัดที่มีโรงเรียนจัดการศึกษาระดับอนุบาล จํานวน 100 โรงเรียนขึ้นไป ทหารด้วย 50 โดยเศษที่เหลือ บัดเป็น 1 โรงเรียน

รวมโรงเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละสังกัดจํานวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน

จากนั้นเลือกครูที่สอนชั้นอนุบาล โรงเรียนละ 1 คน ด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยย้ําให้ผู้บริหารเป็นผู้เลือก ได้ตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัย สัมภาษณ์และสังเกต ทั้งหมด 28 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ รวม 4 ฉบับ

2.1 แบบสอบถามครูที่สอนชั้นอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็น

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสือประกอบการจัด
ประสบการณ์ สำหรับเด็กอนุบาล ในด้านการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน
และการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หนังสือประกอบการจัด
ประสบการณ์ สำหรับเด็กอนุบาล ในด้านการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน
และการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ

2.2 แบบสังเกต เกี่ยวกับลักษณะการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์
ประจำวันของครูอนุบาล

2.3 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการ
ใช้หนังสือ

2.4 แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล ใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียน
ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครูในการใช้หนังสือประกอบการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ในด้าน การใช้หนังสือประกอบ
การจัดประสบการณ์ประจำวัน การจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ โดย

3.1 ส่งแบบสอบถามไปยังครูอนุบาล ด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ จำนวน
313 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 286 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91

3.2 ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้น
อนุบาล จำนวน 28 คน ที่อยู่ในสังกัดต่าง ๆ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ วิเคราะห์โดยหาคะแนนแต่ละข้อคำถามมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจัดอันดับความสำคัญของการใช้ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ จัดอันดับความคิดเห็น และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงสรุป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากข้อมูลที่ได้รับ สรุปได้ดังนี้

1) สถานภาพทั่วไป ของครูอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาล พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.86 และมีอายุอยู่ในช่วง 31.35 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 24.74 รองลงมาคืออายุ 36-40 ปี และมีอายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.42 และ 17.07 ตามลำดับ วุฒิมัธยมศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่จบปริญญาตรีร้อยละ 76.31 แต่จบสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยเพียงร้อยละ 18.12 และจบสาขาประถมศึกษาร้อยละ 14.63 ประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่ครูอนุบาลมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.95 รองลงมา มีประสบการณ์ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.53 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.77 ครูอนุบาลส่วนใหญ่รับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมา รับผิดชอบในหน้าที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.36 และเป็นครูจ้างสอน คิดเป็นร้อยละ 2.44 นอกจากทำหน้าที่สอนชั้นอนุบาลแล้ว ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ยังรับผิดชอบงานด้านการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 23.34 รองลงมาคืองานแนะแนวและงานพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 22.30 และ 19.16 ตามลำดับ ครูอนุบาลส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรม ประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการสอนชั้นอนุบาล

คิดเป็นร้อยละ 96.52 ในเรื่องการทำสื่ออุปกรณ์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.70 รองมาอบรมใน
เรื่องหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลและการใช้แผนการจัดประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 66.90
และ 62.02 ตามลำดับครูอนุบาล และครูอนุบาลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการสอน คิดเป็นร้อยละ
94.77

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูอนุบาล พบว่า ครูอนุบาลทุกคนเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่
มีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.43
วุฒิการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.29 ครูอนุบาลส่วนใหญ่จบสาขา
ประถมศึกษา ร้อยละ 32.14 จบในสาขาการศึกษาปฐมวัยเพียงร้อยละ 28.57 ประสบการณ์
ในการสอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ครูอนุบาลมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
คิดเป็นร้อยละ 39.29 รองลงมาประสบการณ์ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.14 ครูอนุบาลส่วนใหญ่
รับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 92.86 รองลงมาเป็นครูจ้างสอน คิดเป็น
ร้อยละ 7.14 นอกจากทำหน้าที่สอนชั้นอนุบาลแล้ว ครูอนุบาลส่วนใหญ่ยังรับผิดชอบงานด้านธุรการ
คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมาคืองานบริการและงานพัสดุ คิดเป็นร้อยละ 21.43 และ 17.86
ตามลำดับ ครูอนุบาลทั้งหมดเคยผ่านการอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการสอนชั้นอนุบาลในเรื่อง
การทำสื่ออุปกรณ์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.43 รองลงมาคือหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล
และพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 89.29 และ 71.43 ตามลำดับและนอกจากนี้ครูอนุบาลทั้งหมด
มีความพึงพอใจในการสอน

2) สภาพการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน สำหรับเด็กอนุบาลใน
โรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร จากแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

2.1 จุดประสงค์การใช้หนังสือพบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีจุดประสงค์การใช้
หนังสือในระดับน้อยทุกข้อ และจุดประสงค์ที่คำนึงถึงน้อยที่สุด คือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตาม
วัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ($\bar{X}=3.37$) รองลงมาให้เด็กอยากรู้
เรื่องราวในหนังสืออย่างถูกต้อง ($\bar{X}=3.29$) และใช้ในการศึกษาเนื้อหาเทคนิค วิธีสอน การวัดผล
ประเมินผล และการเลือกสื่อการเรียนการสอนประกอบการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมที่
เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และใช้เป็นสื่ออุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.24$ เท่ากัน)

2.2 ประเภทหนังสือที่นำมาใช้กับเด็กอนุบาล พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่ได้นำหนังสือประเภทหนังสือภาพนำมาใช้กับเด็กอนุบาลบ่อยที่สุด ($\bar{X}=3.32$) รองลงมาหนังสือนิทานเกี่ยวกับสัตว์ ($\bar{X}=23.22$) และแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ($\bar{X}=3.08$)

2.3 กิจกรรมที่ได้นำหนังสือมาใช้ พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่ได้นำหนังสือมาใช้ในกิจกรรมวงกลมบ่อยที่สุด ($\bar{X}=3.18$) รองลงมาคือกิจกรรมเล่นตามมุม ($\bar{X}=2.99$) และกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ ($\bar{X}=2.56$)

2.4 การใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันของครู พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่ได้นำหนังสือมาใช้ประกอบการเล่าเรื่อง ($\bar{X}=3.25$) รองลงมาใช้ประกอบการสอนคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X}=3.20$) และใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.09$)

2.5 การปฏิบัติหลังการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหา และถามปัญหาให้ได้ตอบบ่อยที่สุด ($\bar{X}=3.48$ เท่ากัน) รองลงมาสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือ ($\bar{X}=3.41$) และให้เด็กวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาหรือเรื่องราวในหนังสือเกี่ยวกับนิสัยตัวละคร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหา ($\bar{X}=2.93$)

ส่วนปัญหาด้านการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน พบว่าครูอนุบาล ส่วนใหญ่พบปัญหาบ้าง แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณที่ใช้ในการซื้อหนังสือ ($\bar{X}=1.83$) รองลงมาคือขาดผู้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและซ่อมแซมหนังสือ ($\bar{X}=1.65$) และจำนวนหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X}=1.60$)

จากการสังเกตการใช้หนังสือของครู พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่ใช้หนังสือสำหรับฝึกทักษะการอ่านและเขียนมากที่สุด คือร้อยละ 78.57 รองลงมาใช้ฝึกทักษะการสังเกตและคิดคำนวณ ร้อยละ 50.00 และใช้ประกอบการเล่านิทานร้อยละ 42.86

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายของการใช้หนังสือเพื่อใช้สอนคุณธรรมและแนวคิดต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 67.86 รองลงมาใช้เพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน ร้อยละ 60.71 และเตรียมความพร้อมในการคิดคำนวณร้อยละ 51.14 ประเภทหนังสือที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือนิทาน คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงมาหนังสือประเภทฝึกทักษะในการอ่าน ร้อยละ 71.43 และหนังสือฝึกทักษะในการคิดคำนวณ ร้อยละ 64.29 กิจกรรมที่นำหนังสือมาใช้ ส่วนใหญ่จะใช้หนังสือในกิจกรรมวงกลมคิดเป็นร้อยละ 82.14

รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเล่นตามมุม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 46.43 ตามลำดับและในการใช้หนังสือของครูนั้น บทบาทของครูส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้เล่าโดยให้หนังสือหรือให้หุ่นประกอบ คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงมาใช้เป็นแบบฝึกในการเตรียมความพร้อมในเรื่อง การอ่านเขียน และคิดคำนวณคิดเป็นร้อยละ 64.29 และใช้ในการซักถามปัญหาสรุปเนื้อหาหนังสือ ร้อยละ 57.14 ซึ่งมีผลทำให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น และทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 35.71 เท่ากัน รองลงมาคือทักษะในการใช้หนังสือมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนปัญหาในการใช้หนังสือนั้นพบว่า ครูอนุบาลมีปัญหาคือเรื่องเกี่ยวกับหนังสือไม่ตรงกับความต้องการ ร้อยละ 32.14 รองลงมาเด็กไม่เข้าใจวิธีการรักษาหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 28.57 และ หนังสือชำรุดร้อยละ 21.43

3) สภาพการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ จากแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

3.1 จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.52$) รองลงมาคือจูงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของหนังสือและมีเจตคติที่ดีต่อหนังสือ ($\bar{X}=3.48$) และให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ($\bar{X}=3.45$)

3.2 การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือที่ครูได้จัดให้กับเด็กอนุบาล พบว่า กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการเล่านิทาน ($\bar{X}=3.40$) รองลงมาคือกิจกรรมวาดภาพและระบายสี ($\bar{X}=3.35$) และเล่าเรื่องจากภาพ ($\bar{X}=3.34$)

3.3 การปฏิบัติหลังจากที่จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ พบว่า กิจกรรมที่ครูปฏิบัติบ่อยที่สุด คือ สนทนากับเด็กถึงประโยชน์ของกิจกรรม ($\bar{X}=3.02$) รองลงมาให้เด็กเล่าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้น ($\bar{X}=2.90$)

ส่วนปัญหาด้านการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ ส่วนใหญ่มีปัญหาคือเรื่องเกี่ยวกับครูไม่มีเวลาเตรียมการจัดกิจกรรม เนื่องจากมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ($\bar{X}=1.98$) รองลงมาสถานที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด ($\bar{X}=1.86$) และครูมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมน้อย ($\bar{X}=1.79$)

จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือพบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมการรักการอ่านมากที่สุดร้อยละ 35.71 รองลงมาใช้สอนคุณธรรมและให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลิน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และ 17.86 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ได้มีการจัดกิจกรรมพิเศษให้กับเด็กถึงร้อยละ 82.14 กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประกวดการเล่านิทานและการเชิดหุ่น คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากันรองลงมาคือ สืบตาดห้องสมุดและห้องสมุดเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 17.80 เท่ากับวิธีการจัด ครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้เด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมาได้มีการวางแผนก่อนจัดกิจกรรมการใช้หนังสือร้อยละ 42.86 ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมนั้น ทำให้เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาทำให้เด็กสนใจและเอาใจใส่ต่อกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 50 และทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 42.86

4) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จูงใจให้เด็กเข้าไปใช้หนังสือ จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ได้จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่ส่งเสริมการใช้หนังสือ ร้อยละ 82.14 สถานที่จัด ส่วนใหญ่ใช้ในห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.14 ซึ่งสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ค่อนข้างดีไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะคิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมามีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและปราศจากสิ่งรบกวนจากเสียง ฟัน กลิ่น ควัน คิดเป็นร้อยละ 78.57 เท่ากัน

5) ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
ของครูอนุบาลด้านการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน ด้านการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการให้บริการยืมคืนหนังสือ ผลการวิจัยพบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหนังสือที่มีความจำเป็นในการใช้ประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันสำหรับเด็กอนุบาลคือนิทาน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือคู่มือครูและแบบฝึกความพร้อมคิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 46.43 ตามลำดับ

ครูอนุบาลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมพิเศษ ด้านการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือนี้ให้กับเด็กอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านคิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาจะหาให้เด็กอ่านออกเขียนได้เร็วยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.00 และกิจกรรมพิเศษที่ครูอนุบาลเห็นว่าน่าจะจัดขึ้นในโรงเรียนมากที่สุดคือ ห้องสมุดเคลื่อนที่คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ ห้องสมุดสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 32.14

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ครูอนุบาลทุกคนเห็นด้วยกับการจัดสภาพแวดล้อมที่จูงใจให้เด็กเข้าไปใช้หนังสือ เพราะจะหาให้เด็กสนใจและอยากใช้หนังสือมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาเป็นการจูงใจให้เด็กเข้าไปใช้หนังสือมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 28.57

การให้บริการ ยืม คืน หนังสือแก่เด็กอนุบาล มีครูอนุบาลที่เห็นด้วยร้อยละ 78.57 เนื่องจากมีความเห็นว่าเป็นการฝึกความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือทำให้เด็กรักการอ่านและคุ้นเคยกับหนังสือมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 39.29 และครูที่ไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 21.43 เพราะมีความเห็นว่าเป็นการขัดขวางความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 14.29 และเด็กยังไม่รู้จักวิธีการใช้หนังสือและรักษาหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 7.14

อภิปรายผลการวิจัย

- 1) สภาพการการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันของครูอนุบาลโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้
 - 1.1) ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเห็นความสำคัญของหนังสือและมองเห็นว่าหนังสือมีประโยชน์ และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กได้และถ้าจัดหาหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสามารถของเด็กและเป็นหนังสือที่สนุกหาให้เด็กชอบอ่านและจะหาให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจดีขึ้นได้ดังที่ ดังที่ กล่อมจิตต์ พลายเวช (2529) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือนั้นมีประโยชน์มากมายมหาศาล และยังสามารส่งเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในวัยเด็ก ได้อีกด้วยเช่น เสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย ซึ่งเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับ เกมส์ การเล่น

หนังสือที่ฝึกทักษะทางการเขียน นอกจากนี้ หทัย ดันหยง (2525) และกรมวิชาการ (2539) ยังได้กล่าวไว้ว่า หนังสือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ และเป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้านของบุคคล และสังคมเป็นปัจจัยในการพัฒนาเด็ก ทั้งทางด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น หนังสือ จึงมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะ เสริมประสบการณ์ เสริมความสนใจ และให้เกิดความบันเทิงใจแก่เด็กเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ประเทิน มหาจันทร์ (2523) ยังได้กล่าวอีกว่า หนังสือเป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็กทำให้ความคิดของเด็กกว้างขวาง ฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดความเพลิดเพลิน ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เสริมสร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และสามารถช่วยในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) หนังสือที่ครูอนุบาลนำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือประเภทหนังสือภาพและหนังสือนิทาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหนังสือเหล่านี้เป็นหนังสือที่อยู่ในความสนใจของเด็ก และเหมาะที่จะนำมาใช้เล่าเรื่อง หรืออ่านดัง ๆ ให้เด็กฟัง และให้เด็กดูภาพพร้อม ๆ กันไป และสาเหตุที่เด็กชอบหนังสือนิทาน อาจเนื่องมาจากนิทานเป็นเรื่องง่าย ๆ และใกล้ตัวเด็ก มีการดำเนินเรื่องที่รวดเร็ว สนุกสนาน และน่าสนใจ ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พวงมณี ดันติวงศ์ (2524) ที่พบว่า ประเภทของหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กมากที่สุด คือ นิทานประกอบภาพ เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ พืชสัตว์ โดยเฉพาะตัวละครที่เป็นสัตว์พูดได้ และประติมากรรม อนุกรมัย (2527) ยังได้กล่าวอีกว่า ในบรรดาสสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หนังสือนิทาน สำหรับเด็กเป็นสิ่งพิมพ์ที่เด็กปฐมวัยมีโอกาสสัมผัสและคุ้นเคยมากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เรื่องราวที่ผูกกันขึ้นเป็นนิทานในหนังสือ มีผลต่อการปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก นอกจากนี้ กล่อมจิตต์ พลายเวช (2529) ยังได้กล่าวไว้ว่า หนังสือภาพเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในระดับอนุบาล เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังอ่านหนังสือไม่ออก ภาพจะทำหน้าที่บรรยายเรื่องใจตลอด ดังนั้น หนังสือที่จะนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยควรจะมีภาพ นอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังช่วยพัฒนาเด็กในด้านความพร้อมในการอ่าน เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านคำศัพท์ และช่วยขยายความรู้รอบตัวด้านต่าง ๆ ของเด็กให้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น นอกจากนี้ ณรงค์ ทองปาน (2526) ยังกล่าวว่า หนังสือภาพเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน

มากที่สุด ควรจะเป็นหนังสือภาพสั้น ๆ ไม่มีคำบรรยาย ถ้ามีควรจะน้อยที่สุด คิดศัพท์ควรเป็นคำที่เด็กคุ้นเคย มีภาพที่สวยงามสะดุดตา ภาพชัดเจน ก่อให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา โดจรสวัสดิ์ (2522) ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กในระดับอนุบาลเป็นภาพง่าย ๆ สีสดใส แบบภาพการ์ตูนเป็นที่น่าสนใจของเด็กในระดับอนุบาลมากที่สุด

1.3) กิจกรรมที่ครูนำหนังสือมาใช้กับเด็กมากที่สุด คือ กิจกรรมวงกลม

เนื่องจากกิจกรรมวงกลมเป็นกิจกรรมที่สะดวกต่อการที่ครูจะนำหนังสือมาใช้กับเด็กเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเล่านิทาน เล่าเรื่องจากภาพ หรือการขีดหุ่นเพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กมารวมกลุ่มทั้งหมด เพื่อมาทำกิจกรรมร่วมกัน และนอกจากทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว ยังเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี นอกจากนี้คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้หนังสือในกิจกรรมวงกลมว่า ช่วยให้เด็กรู้จักใช้ความสังเกตและร่วมแสดงความคิดเห็น เหตุผล ฝึกความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามข้อตกลง ฝึกการกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กได้กระบวนการในการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา เมื่อเด็กได้กระบวนการต่าง ๆ แล้วเนื้อหาวิชาก็จะตามมาเอง (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2536)

1.4) ลักษณะการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันของครูที่สอนชั้นอนุบาลพบว่า ครูส่วนใหญ่นำหนังสือมาใช้ประกอบการสอนคุณธรรมจริยธรรม ใช้ประกอบการเล่าเรื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากหนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่ มักมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนคุณธรรมด้านต่าง ๆ เมื่อนำมาเล่าเด็กมักจะจินตนาการไปตามเรื่องที่ได้ฟัง และการเล่าเรื่องให้เด็กฟังนั้นเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ วิธีหนึ่งที่ไม่มีแบบแผนและได้ผลเร็ว ครูอนุบาลส่วนใหญ่จึงนิยมใช้วิธีการเล่าเรื่องให้เด็กฟังเพื่อประกอบการสอนคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับความคิดของ ประดิษฐ์ อุปรนัย (2527) ที่กล่าวว่า การที่ผู้ใหญ่เล่าเรื่องราวจากหนังสือให้เด็กฟังและให้เด็กดูภาพประกอบ เด็กมักจะเกิดอารมณ์คล้อยตาม และเอาเยี่ยงอย่างจากตัวเองของเรื่อง ดังนั้นการเลือกหนังสือที่ดีให้กับเด็ก และการสอดแทรกคำสอนที่เป็นประโยชน์ลงไปนระหว่างการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่ครูควรกระทำ และ อรุณา ยุทธวงศ์ (2529) ได้กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมาก ครูสามารถเล่าเรื่องให้เด็กฟังอย่างสนุกสนาน พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้หรือแง่คิดต่าง ๆ เรื่องที่เล่าควรเป็นเรื่องง่าย ๆ

เกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ที่เด็กรู้จักและสนใจเป็นเรื่องที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่ซับซ้อน สะดวกต่อการติดตามและเต็มไปด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ และถ้าหากมีภาพหรือหุ่นประกอบจะช่วยให้เด็กสนใจ และติดตามมากขึ้น หากเรื่องที่เล่าเป็นเรื่องที่ตื่นเต้นเร้าใจ นอกจากนี้ครูควรเล่าเรื่องด้วยอารมณ์ที่ตื่นเต้นตามท้องเรื่อง หรืออาจจะเปิดเพลง หรือเปิดดนตรีประกอบระหว่างการเล่าเรื่องได้ เมื่อเล่าจบลงครูกับนักเรียนควรได้มีโอกาสพูดคุยกัน ครูควรถามคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของเรื่องเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของเด็ก หรือให้เด็กได้เรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ อาจทำได้โดยถามคำถามให้เด็กตอบ หรือให้เด็กวาดภาพที่ประทับใจ หรืออาจจะให้เด็กเล่าเรื่องที่เด็กอยากเล่าให้เพื่อนฟังบ้างก็ได้

การปฏิบัติหลังจากการอ่านหนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้ความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ หลังจากการอ่าน ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหาและ ถามปัญหาให้นักเรียนตอบ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหา และให้คิดหาคำตอบนั้นจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าหนังสือนั้นนอกจากให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังมีประโยชน์ในการค้นหาคำตอบอีกด้วย (กรมวิชาการ, 2531) และการสนทนาซักถามปัญหาก็เป็นกิจกรรมที่ใช้ได้กับเด็กทุกวัย เพียงแต่ให้ปัญหาที่น่ายกง่ายตามวัยของเด็ก และควรเป็นปัญหาที่ค้นคว้าได้จากหนังสือ การทายปัญหาจะทำให้เด็กตื่นเต้น และรู้สึกมีส่วนร่วมในกิจกรรม (กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์, 2528) การเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหา และการตั้งคำถามกับเด็กนั้นลักษณะของคำถามควรจะเป็นปลายเปิด เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิด และมีพัฒนาการในการใช้ภาษา (อารี สัมหลวี, 2535) นอกจากนี้การสนทนาซักถามหรืออภิปรายเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กร่วมสนทนาโต้ตอบกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อหาข้อเท็จจริง และ/หรือแสดงความคิดเห็น เรื่องที่สนทนาหรืออภิปรายควรเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ ใกล้ตัวเด็ก และคำพูดที่ใช้ควรเลือกให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละระดับอายุด้วย (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2536)

จากการสังเกตการอ่านหนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันของครูพบว่า ครูที่สอนชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่ใช้หนังสือสำหรับเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยในเรื่องการอ่านและเขียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วรรณาท รักษ์กุลไทย (2531) ว่าปัจจุบันถึงแม้จะได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาไปมากแล้วก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปยังไม่สนองจุดมุ่งหมายที่ว่า เพื่อการพัฒนาทุกด้านของเด็กทั้งทางร่างกาย

สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา แต่มุ่งเน้นเฉพาะด้าน สติปัญญาอย่างเดียวทั้งนี้เพราะความเข้าใจคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก และการใช้เกณฑ์มาตรฐานของผู้ใหญ่เป็นตัวกำหนดหลักสูตรและกวดขันให้เด็กเร่งเรียนในหลาย ๆ เรื่องที่เขายังไม่พร้อม โดยเฉพาะการเน้นให้เด็กฝึกฝนวิชาทักษะจากการอ่าน การทำแบบฝึกหัด ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาอนุบาลยังไม่ชัดเจน ไม่เป็นเอกภาพ การพิจารณาโรงเรียนดีเด่นไม่ได้ยึดหลักการอนุบาลที่ถูกต้อง ทำให้เกิดการไขว่เขวและการกำหนดความต่อเนื่องระหว่างแนวการจัดประสบการณ์ในระดับอนุบาลกับหลักสูตรในชั้นประถมศึกษาอย่างไม่ชัดเจน นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้ขาดความเข้าใจเนื้อหาในการสอนวิธีการสอน และยังไม่เข้าใจว่าการเตรียมความพร้อม คืออะไรจึงเป็นเนื้อหาวิชาการศึกษาว่าการฝึกทักษะหรือเตรียมความพร้อมให้เด็ก (รุ่ง แก้วแดง, 2531) และนิคม ทางแดง (2527) ยังกล่าวอีกว่า ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีเจตนาจัดการศึกษาระดับอนุบาลเพื่อสร้างความนิยมแก่พ่อแม่ และผู้ปกครองของนักเรียนเท่านั้น มักไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักการทฤษฎีและธรรมชาติของนักเรียน

2) สภาพการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ครูอนุบาล พบว่า ครูส่วนมากจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการจัดกิจกรรมเพราะในสภาพปัจจุบันการเรียนการสอนนักเรียนเพียงแต่อ่านออกเขียนได้คงยังไม่เพียงพอ จุดหมายปลายทางนั้นควรจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านติดตัวไปเพื่อว่าเมื่อจบออกจากโรงเรียนไปแล้ว เขาจะได้อาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง อันจะเป็นการช่วยทำให้ชีวิตของเขาสมบูรณ์และมีค่ายิ่งขึ้น เพราะการศึกษามีอยู่แต่ในห้องเรียน แต่การศึกษามีอยู่ชั่วชีวิต

กิจกรรมการเล่านิทานในระดับชั้นอนุบาล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นบ่อย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของหงุช พิเชษฐพันธ์ (2529) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดมากที่สุดคือ การเล่านิทาน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสม

กับเด็กในระดับอนุบาล และเด็กส่วนใหญ่ชอบการฟังนิทานมาก ทั้งนี้ เพราะนิทานเป็นเรื่องของความบันเทิง เด็กฟังแล้วเกิดความสุขสนุกสนาน ได้รู้เรื่องราวที่แปลกใหม่ ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ซึ่ง แฮร์ริส และ สมิท (Harris and Smith, 1980) และ ทิงเกอร์ (Tinker, 1962) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมจะส่งผลให้เกิดทักษะและความสนใจในการใช้หนังสือ ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีแรงเสริมภายใน และจากนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน และการใช้หนังสือตลอดไป ดังนั้นเด็กจะมีนิสัยรักการอ่าน และการใช้หนังสือจะต้องเจริญเติบโตท่ามกลางสังคมหรือครอบครัวที่มีการใช้หนังสืออยู่เสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อหนังสือ และปลูกฝังให้เด็กซาบซึ้งกับหนังสืออยู่เสมอ จึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้หนังสือในระดับชั้นอนุบาล เช่น กิจกรรมการเล่านิทาน เล่าเรื่องจากภาพ, การขีดหุ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับฉวีลักษณ์ บุญชกาญจน (2523) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการชักจูงให้เด็กสนใจในหนังสือ อยากอ่านหนังสือและรู้จักหนังสือเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดกันมากในโรงเรียน จ้อย นันทวีชรินทร์ (2510) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นการโน้มน้าวจูงใจให้เด็กรู้จักหนังสือนิทานที่ดี และเป็นการเริ่มต้นปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือแก่เด็ก ยังเป็นการสร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก และช่วยสนองความปรารถนาของเด็กด้วย ช่วยปลูกฝังคุณธรรม ความดีความละเอียดย่ออันขึ้นในใจเด็ก และสร้างความคิดริเริ่ม และการเรียนแบบที่ดีให้แก่เด็กอีกด้วย นอกจากนี้การเล่านิทานให้เด็กฟังเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านของเด็ก โดยให้เด็กได้เริ่มมีประสบการณ์เกี่ยวกับหนังสืออย่างสนุกสนาน เพื่อให้เกิดความประทับใจมีความรู้สึกที่ดีต่อหนังสือ พร้อมทั้งหาหนังสือมาให้เด็ก จดจำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากอ่านหนังสือ ดังนั้น การส่งเสริมการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือให้แก่เด็ก ตั้งแต่เยาว์วัยด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เด็กได้และจะติดตัวไป อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการอ่าน อ่านได้ อ่านเป็น อ่านได้ด้วยวิจารณญาณ ในที่สุดก็รู้จักอ่านหนังสือ ซึ่งสร้างให้เกิดพลังทางปัญญา นอกจากนี้ การเล่านิทานมีผลต่อพัฒนาทางภาษาโดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกับผู้เล่า เมื่อให้เด็กก็ได้มีโอกาสเล่าเรื่องที่ได้ฟัง จะช่วยให้เด็กได้มีพัฒนาการทางภาษาและการพูดมากยิ่งขึ้น (กล่อมจิตต์ พลายเวช, 2529)

หลังจากที่ได้จัดกิจกรรมพิเศษให้กับเด็กแล้ว ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ ได้ให้เด็กเล่าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้น และสนทนากับเด็กถึงประโยชน์ของกิจกรรม การกระทำเช่นนี้ เป็นการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง การสังเกต การฝึกทักษะต่าง ๆ เป็นการเตรียม

ความพร้อมในการอ่าน และการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก คือ ทำให้เด็กอยากฟังนิทาน เรื่องอื่น ๆ ต่อไป (แม้นมาส ชวลิต, 2529) และการที่ให้ออกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็กและเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เห็นและเข้าใจความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจเด็ก ทั้งยังเป็น การกระตุ้นให้เด็กเกิดความรักการอ่านและการใช้หนังสือด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเอกชน, 2536)

แต่จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูที่สอนชั้นอนุบาลในเรื่องของการจัดกิจกรรมพิเศษพบว่า การจัดกิจกรรมพิเศษของครูนั้น ส่วนใหญ่จัดกันเฉพาะในห้องเรียนของตน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจของครูผู้สอนว่าจะจัดขึ้นเมื่อใด ส่วนกิจกรรมรวมมีเฉพาะโรงเรียนอนุบาลขนาดใหญ่เท่านั้น ถ้าโรงเรียนใดมีชั้นประถมศึกษาด้วย การจัดกิจกรรม เช่น สัปดาห์ห้องสมุดก็มุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมในระดัประถมศึกษาเท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงเด็กในระดับชั้นอนุบาล เนื่องจากครูมีความคิดที่ว่า เด็กอนุบาลนั้นยังเล็กเกินไปที่จะไปร่วมกิจกรรม

3) ปัญหาการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน พบว่า ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับ หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและซ่อมแซมหนังสือ และขาดงบประมาณที่จะใช้ในการซื้อหนังสือสาเหตุที่เกิดปัญหาเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือเด็กที่มีในประเทศ ซึ่งมีคุณภาพราคาค่อนข้างแพงงบประมาณในการจัดซื้อมีจำนวนน้อย ทำให้ได้หนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนในด้านของบุคลากร มีจำกัด ครูส่วนใหญ่นอกจากทำหน้าที่ในการสอนโดยตรงแล้ว ยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบอีก ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่จึงมีเจ้าหน้าที่คอยเก็บรวบรวม และซ่อมแซมหนังสือ

4) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้หนังสือ ส่วนใหญ่มีปัญหเกี่ยวกับ ครูมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมน้อย ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการจัดกิจกรรมเนื่องจากมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีผู้แนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้หนังสือ ขาดอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม สถานที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด และไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูอนุบาลส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ถึงแม้ได้รับการอบรมแต่ก็ขาดการอบรมในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน จึงขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาล และนอกจากนี้ ครูส่วนมากนอกจากมีหน้าที่ในการสอนแล้วยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่รับผิดชอบอีกมาก

ทำให้ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม และในโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของกิจกรรมอื่นมากกว่า เช่น กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ทำให้หมองข้ามกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน เป็นเหตุทำให้ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้การเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการท่องจำ การเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยให้รักการอ่าน และใช้หนังสือ (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2538) และ กลุ่มจิตต์ พลายเวช (2526) ยังได้กล่าวอีกว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ยังประสบปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หนังสือดังนี้

1. วัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอ
2. งบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจเด็ก
4. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม โรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ

หลายกิจกรรม

5. ขาดแคลนหนังสือดี ราคาถูก วัสดุการอ่านมีไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละวัย

นอกจากนี้โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ยังประสบปัญหาในเรื่องของสถานที่ เนื่องจากสถานที่มีเพียงจำกัด การขยายเนื้อที่เป็นไปค่อนข้างยาก ทำให้ขาดเนื้อที่ในการจัดกิจกรรมโดยส่วนรวม ซึ่งจากการไปสัมภาษณ์พบว่า ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมกันภายในห้องเรียน ซึ่งลักษณะการจัดพื้นที่ขึ้นอยู่กับครูประจำชั้น การจัดกิจกรรมโดยส่วนรวม มีเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้น ซึ่งก็มีจำนวนน้อย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยขาดการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2531)

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จากการได้สังเกตโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้จัดให้มีมุมหนังสือเกือบทุกโรงเรียน ร้อยละ 82.14 อาจเนื่องจากมุมหนังสือเป็นมุมที่ง่ายต่อการจัด คุณครูทุกคนมีความสามารถได้ และสภาพแวดล้อมที่จัดส่วนใหญ่จัดได้ค่อนข้างดี คือ ไม้ร้อนอบอ้าวและอากาศถ่ายเทได้ดี และสะอาด เป็นระเบียบ เรียบร้อย พอสมควร การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นเป็นสิ่งจูงใจอย่างหนึ่งที่จะชักนำให้เด็กสนใจใฝ่รู้ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทางด้านสติปัญญาขึ้นได้ นอกจากนี้การปลูกฝัง

ให้ได้กลืนนิสัยรักการอ่านและการใช้หนังสือ ครูสอนโดยตรงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและพอใจหรือกระหายทางพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ แล้วเกิดการเรียนรู้โดยทางอ้อมตามที่ครูวางแผนเอาไว้ยกจากนี้ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2530) และชวลี ยินมั้น (2533) มีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าสภาพแวดล้อมที่ดี จะส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจของเด็ก และสามารถทำให้เด็กประสบความสำเร็จได้ และเด็ก ๆ จะอ่านได้ดี ถ้าเขามีความสุขและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มุมหนังสือก็เป็นอีกมุมหนึ่งที่ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่น่าจะจัดไว้ในห้องเรียน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ครูส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นการจูงใจให้เด็กกลืนนิสัยรักการอ่านและการใช้หนังสือ ซึ่ง ทรุชชา นิลวิเชียร (2535) ได้กล่าวว่า มุมหนังสือที่ดี ควรอยู่ในบริเวณที่สะอาดสวยงาม เงียบ ห่างไกลจากศูนย์ที่เสียงดัง สะดวกแก่การเข้าถึงและการหยิบใช้ ให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสเลือกหนังสือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การอ่าน และเล่นเกมเกี่ยวกับการอ่าน และศูนย์หนังสือนี้เป็นศูนย์ที่ผู้ปกครองคาดหวังมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีความคิดเห็นหนังสือเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการอ่านของนักเรียน ในขณะที่ตัวนักเรียนก็เห็นว่าหนังสือเป็นสื่อช่วยทำให้การเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลี คาร์อล ซู (Lee Carol Sue, 1985) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก เช่น อ่านหนังสือให้ฟัง และการจัดหาหนังสือหรือวัสดุการอ่านอื่น ๆ ทั้งยังอ่านหนังสือในเวลาว่างจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในเรื่องการอ่านสูงขึ้น นอกจากนี้ คนอง ตนเล็ก (2535) ยังกล่าวว่า การจัดให้มีศูนย์หนังสือสามารถทำได้ง่าย จึงทำให้ทางโรงเรียนจัดให้มีศูนย์นี้กันมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีโครงการให้ความรู้กับครูในเรื่องของการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวัน
2. ควรมีการผลิตหนังสือนิทานประกอบภาพออกมาให้แพร่หลายและมีราคาถูกลง เพราะเป็นที่ต้องการของครูเป็นจำนวนมาก
3. ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หนังสือ ครูส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ ถ้าหากจัดบ่อยครั้งอาจทำให้เด็กเบื่อ ดังนั้นครูควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างสลับกันไป เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย

ทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านและการใช้หนังสือ ครูสอนโดยตรงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม
 ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและพอใจหรือกระหายพฤติกรรมตอบสนอง
 ต่อสิ่งนั้น ๆ แล้วเกิดการเรียนรู้โดยทางอ้อมตามที่ครูวางแผนเอาไว้ นอกจากนี้ อุดมลักษณ์ กุศลจิตร
 (2530) และชูลี ยินมั้น (2533) มีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าสภาพแวดล้อมที่ดี จะส่งเสริมการเรียนรู้
 และสร้างความสนใจของเด็ก และสามารถทำให้เด็กประสบความสำเร็จได้ และเด็ก ๆ จะอ่านได้ดี
 ถ้าเขามีความสุขและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มุมหนังสือก็เป็นอีกมุมหนึ่งที่ครูที่สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ได้จัด
 ไว้ในห้องเรียน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ครูส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นการจูงใจให้เด็กมีนิสัย
 รักการอ่านและการใช้หนังสือ ซึ่ง ทรรษา นิลวิเชียร (2535) ได้กล่าวว่า มุมหนังสือที่ดี ควรอยู่
 ในบริเวณที่สะดวกสบาย เงียบ ห่างไกลจากศูนย์ที่เสียงดัง สะดวกแก่การเข้าถึงและการหยิบใช้ ให้
 เด็กได้มีโอกาสสัมผัสเลือกหนังสือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การอ่าน และเล่นเกมเกี่ยวกับการอ่าน
 และศูนย์หนังสือนี้เป็นศูนย์ที่ผู้ปกครองคาดหวังมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า
 หนังสือเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการอ่านของนักเรียน ในขณะที่ตัวนักเรียนก็เห็นว่าหนังสือ
 เป็นสื่อช่วยทำให้การเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลี คาร์อล ซู (Lee Carol Sue, 1985)
 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก เช่น อ่านหนังสือให้ฟัง และการจัดหา
 หนังสือหรือวัสดุการอ่านอื่น ๆ ทั้งยังอ่านหนังสือในเวลาว่างจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในเรื่อง
 การอ่านสูงขึ้น นอกจากนี้ คณอง ตนเล็ก (2535) ยังกล่าวว่า การจัดให้มีศูนย์หนังสือ
 สามารถทำได้ง่าย จึงทำให้ทางโรงเรียนจัดให้มีศูนย์นี้กันมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีโครงการให้ความรู้กับครูในเรื่องของการใช้หนังสือประกอบการจัด
 ประสบการณ์ประจำวัน
2. ควรมีการผลิตหนังสือนิทานประกอบภาพออกมาให้แพร่หลายและมีราคาถูกลง
 เพราะเป็นที่ต้องการของครูเป็นจำนวนมาก
3. ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หนังสือ ครูส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ ถ้าหากจัดบ่อยครั้งอาจทำให้เด็กเบื่อ ดังนั้นครูควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ
 อย่างสลับกันไป เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย

4. โรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ ควรมีนโยบายในการรับครูที่เข้าสอนชั้นอนุบาล คือ กำหนดลงไปให้แน่ชัดว่า ต้องเป็นผู้นักจบการศึกษามัธยมศึกษา
5. ควรมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด หรือบรรณารักษ์คอยให้การดูแล และซ่อมแซมหนังสือ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษา เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน และการใช้หนังสือ สำหรับเด็กอนุบาลที่มีต่อพฤติกรรมการรักการอ่านของเด็กอนุบาล